

Kulturális nevelés és szakképzés

A József Attila Tudományegyetemen a kulturális-közművelődési munkának még a 40-es évekből vannak hagyományai. E vonatkozásban a Szentgyörgyi Albert Nobel-díjas professzor által támogatott Egyetemi Színpadra hivatkozhatok. Hamlet előadásuk abban az időben országos felhívást keltett. A második világháború azonban ezt is elsöpörte. A felszabdulás utáni években először az Egyetemi Énekkar hallatott magáról. Svájci, ausztriai sikereik emléke még ma is él a résztvevők életben levő tagjainak emlékeztetőiben. Az énekkar vezetője, Kertész Lajos szívesen emlékszik vissza sikeres szerepléseikre.

Az egyetemi kulturális életben sokáig csend volt. Fordulat csak 1957 után következett be. Eppen a politikai konszolidáció érdekében olyan kulturális lehetőséget hozott létre az egyetem vezetése, amelynek fő feladata volt a hallgatók kulturális igényeinek felkeltése és kielégítése. Az egyetem akkori vezetői érezték, hogy a hallgatók körében nemcsak az egyetemi kulturális életbe való aktív részvétel vált fontossá hanem a kulturális nevelés kérdése is előtérbe került. Először fogalmazódott meg, hogy a kulturális nevelés egyetemünkön a szakképzés és a világnézeti nevelés nélkülözhetetlen kiegészítője, „színpadnak feltétele”. Lényegében azt mondták ki, hogy az általános műveltséget adó kulturális nevelés nem egyszerűen kiegészítője a szakképzésnek, hanem elvi szempontból áll vele. Megfogalmazódott, hogy korszerű általános műveltség nélkül a szakember nem képes ismereteit az egyetemes emberi kultúra egészébe illeszteni. Szükséges, hogy az egyetem biztosítsa oktató-nevelő munkájában a hallgatók részére a kultúra egészébe való verettség lehetőségét. A műveltség egy-egy részére kell törekedni, mert csakis így valósulhat meg a *humán és reál műveltség, a tudomány és a művészet közötti mutatózó szakadék megszűnése.*

Az egyetem vezetése 1957-ben a konszolidáció éveiben létrehozta a már közel három évtizede élő és példamutató *Collégium Artium et Polytechnikumot*. A különféle szekciókban tartott előadások azt a célt szolgálták és szolgálták ma is, hogy a szakmai műveltség mellett véle egyenrangú szerepet biztosítsanak az általános műveltségnek. Nem szabad, hogy egyetemi éveik alatt megrekedjenek azok az esetleges kulturális hatások, melyek hallgatóinkat középiskolai tanulmányaik idejében érték. Nem szabad, hogy elhallgassanak azok a közművelődési eredmények, melyek középiskolai tanulmányaik idején mozgósították, lelkesíteni tudták.

A felvételi vizsgák rádőbentették az illetékeseket, hogy az esztétikai ismeretek nagyon gyengén mutatkoznak meg műveltségük, esetleg szakismereteik kelléktárában. Ezért jött létre az a művészeti kollégium, melynek ismeretanyaga talán biztosítja a hiányszakág kiküszöbölését és hatóerővé válhatnak hallgatóink későbbi élete folyamán.

Ma már közhely, hogy a kultúra „magasát” mindenki elérheti. A mi kötelességünk hallgatóinkat úgy vezetni hogy erre a magaslatra mindenki eljuthasson.

Meg kell teremteni ennek szervezeti kereteit is. Létrehoztuk az *Egyetemi Közművelődési Bizottságot*, illetve a Karokon működőképes közművelődési Bizottságot szerveztünk. Ma már nyugodt szívvel elmondhatjuk hogy a kulturális-közművelődési munka a hallgatók személyiségének formálását, kialakítását is szolgálja. Magasfokú általános műveltség kialakításával a hallgatók képességeinek maximális kibontakoztatására is mód és lehetőség nyílik. A hallgatók mellett ebben a munkában való részvétel, mégpedig példászerű részvétel minden oktató kötelessége. Az oktatók nevelőmunkájának eredményessége mutatkozik meg a hallgatók izlésvilágában, társaséletük etikai és társadalmi viszonylataik morális viszonylataiban. Talán ezért van még ennyi év után is sikere a Collegium Artium et Polytechnikumnak. Talán ezt látják azok az előadók, kik a maguk szaktudományában igen előkelő helyet foglalnak el és jönnek, tanítanak, példát mutatnak és lelkesítenek és bizó hitet ültetnek a mi fiataljainkba. Úgy érezzük a görög nevelés *kalokagathia* elve a szocialista kultúrában nemcsak újraéled, de új tartalommal telítődik is meg. Feladatunk olyan kulturális hatásokat biztosítani hallgatóinknak egyetemi éveik alatt, melyeknek eredményessége messzi évtizedekre hat és mindig képes a megújulásra, mint egy élő organizmus tud alkalmazkodni a kori követelményekhez. Ezen megállapításomat mi sem bizonyítja jobban, mint az a fejlődés, amit a Collegium Artium 1957 óta megtett. Ma már nemcsak zenetudományi, képzőművészeti, színháztudományi, filmművészeti szekciókban kaphatnak tudományos alapoossággal művelődési lehetőséget. A Fórum Artium az a szekció, ahol Szegeden élő és alkotó fiatal írónk és költőink műveiket bemutathatják. Ezt bizonyítják immár a két kötetben megjelent alkotások. Nagyon sokan éppen itt kaptak nevet és tehetségük kibontakoztatására lehetőséget. Újabb szekciókban folyik hallgatóink ismereteinek bővítése: Ilyenek a *valástörténeti előadások*. Igen magas számú hallgatószám jelentkezik. Érdeklődésük az előadások utáni kérdésekben mutatkozik meg, mely azt bizonyítja, hogy hallgatóink hiányos ismereteit pótoljuk. Kiváló szakemberek előadása nyomán sok téves nézet szűnt meg. Sok misztikus história lett egyből mindenki számára közérthető és hihetővé. E szekció megvalósításához sok segítséget kaptunk a *Megyei Egyháziügyi Hivataltól, annak vezetőjétől, Varga Istvántól a MTA Filozófiai Intézetétől* és a különböző egyházak állami és egyházi vezetőitől.

Fontosnak és szükségesnek tartjuk, hogy hallgatóink az öntevékeny művészeti csoportjaikban is örömmel vegyenek részt a közös alkotó munkában. Várjuk őket az *Egyetemi Énekkarba*, a nemzetközi hírű *táncscsoportba*, a *Klub Színpad* tagjai sorába és a 8,15-ös Színpad tagjai közé is. Ezeknek az öntevékeny művészeti csoportoknak összetartó ereje a közös munka. Öröme, eredménye hosszú évekre kihat és döntő lehet egy-egy résztvevő további életvitelében és az Alma Mater iránti emlékező hűség egyik forrása.

Erre a munkára hívjuk és várjuk hallgatóinkat, más felsőfokú oktatási intézmények hallgatóit. Célunk közös. Minden érdeklődőt, kik hisznek a permanens nevelés értékében és kibírnak a vágy, az akarat: mindig többet tudni, mindig hinni abban, hogy a *művészetek szebbé, nemesebbé teszik az emberiség életét és jövőjét*. Céltudatosan és tervszerűen kell erre törekednünk, mert csakis így valósíthatjuk meg oktatói tevékenységünk túl a jövő értelmiségének képzését, alakítását.

Várjuk az érdeklődőket már a Kollégium Artium első két előadásán: 1985. szeptember 23-án és 30-án tartandó *orgonahangversenyre* este 8 órakor a Dómban. A különböző szekciók előadásaira a külön meghirdetett időben úgy érzem: „*Éhe a szónak, éhe a szépnek hajjt titeket!*”

Örvendetes, hogy a kollégiumaink közül Móra, Her-

man és az Irinyi kollégium vezetői, nevelőtanárai is bekapcsolódtak e munkákba, mely nyomán is értékes kulturálódási lehetőségek alakultak ki, és reméljük ezt folytatni tudjuk. Van a mi kulturális munkánk egy olyan eredménye, amelyet alig-alig veszünk észre. Ez pedig az, hogy a mi kulturális előadásaink nemcsak a mi hallgatóink részét, hanem mások is. *Itt elsősorban a KISZ Klub játssza a vezető szerepet*. A Klub a maga lehetőségeivel igyekszik jól bekapcsolódni egyetemünk kulturális törekvéseinek megvalósításához. Nemcsak szabadidejüket töltik itt hallgatóink. Jó partnerkapcsolat alakulhat ki különböző karok és más intézmények hallgatói között, de az itt tartott előadások, egyéb kulturális rendezvények jól illeszkednek bele az általános műveltség megszerzésébe és annak lehetőségeibe.

Véleményem szerint így összpontosul az Egyetemi Közművelődési Bizottság vezetésével a közművelődési — kulturális munka. Eszméink ezekben a formákban mutatkoznak meg a leghatározottabban és a legjobban.

Ezt a munkát az új tanévben is folytatni kívánjuk. Meggyőződésünk, hogy ezek a kulturális és közművelődési ébresztgetéssel olyan hiányszakág pótolunk, amely utolsó alkalom a hallgatók egységes kulturális nevelése, kulturájaink tudatosításának évszázados kultúrértékünk megbecsülése szempontjából. Az új tanévben igyekszünk olyan kulturális és közművelődési programot összeállítani, hogy a hallgatók vágyuk és kedvük szerint általános műveltségüket bővíthessék. A kultúra feneketlen mélységéből friss vizet meríthetünk, olyan ismeretekre tegyenek szert, melyeket későbbi életpályájukon aktívan alkalmazhatnak.

Fontosnak és szükségesnek tartjuk, hogy hallgatóink az öntevékeny művészeti csoportjaikban is örömmel vegyenek részt a közös alkotó munkában. Várjuk őket az *Egyetemi Énekkarba*, a nemzetközi hírű *táncscsoportba*, a *Klub Színpad* tagjai sorába és a 8,15-ös Színpad tagjai közé is. Ezeknek az öntevékeny művészeti csoportoknak összetartó ereje a közös munka. Öröme, eredménye hosszú évekre kihat és döntő lehet egy-egy résztvevő további életvitelében és az Alma Mater iránti emlékező hűség egyik forrása.

Várjuk az érdeklődőket már a Kollégium Artium első két előadásán: 1985. szeptember 23-án és 30-án tartandó *orgonahangversenyre* este 8 órakor a Dómban. A különböző szekciók előadásaira a külön meghirdetett időben úgy érzem: „*Éhe a szónak, éhe a szépnek hajjt titeket!*”

GRUBER LÁSZLÓ
ny. egyetemi adjunktus

Szegedi Művészeti és Pszichológiai Napok 1985

Július utolsó hetében Szegeden rendezték meg a JATE, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa és Csongrád megyei bizottsága, a Megyei Művelődési Központ, a TIT szegedi városi szervezete, a megyei Egészségnevelési Osztály, a Szegedi Orvostudományi Egyetem, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, az Egészségügyi Főiskola támogatásával a hat napos Művészeti és Pszichológiai Napok rendezvénysorozatát. A család válság, a fiatalok társadalmi beilleszkedésének zavarai, az időskorúak, nyugdíjasok megnövekedett szabadidő eltöltése, a megváltozott státuszuk elfogadása voltak a rendezvények főbb témái.

Pete Györgyöt a JATE közművelődési előadóját, a Művészeti és Pszichológiai Napok szervezőjét kerestük fel kérdéseinkkel.

— Visszagondolva a MPN (Művészeti és Pszichológiai Napok) eseményeire, úgy érzem nem lehetett véletlen, hogy részben *equibeestek* a Szegedi Ifjúsági Napokkal.

— A tavalyi MPN hagyományait folytattuk azzal, hogy az események egy részét a Szegedi Ifjúsági Napokra időzítettük. Több céllal. Egyrészt a SZIN-ből eddig hiányzó rétegprogramokat szeretnénk volna megteremteni, másrészt aktuális, az ifjúságot érintő problémákról az érdekeltek bevonásával, jelenlétében beszélgetni, vitatkozni. Mind ezt populárisan, közérthetően, tömegekhez szólva, a művészetek segítségével. Az elmúlt évben megkezdett irányvonalat folytattuk tovább, a kábítószor fogyasztás, szocializációs zavarok, szerelem, párválasztás stb. témakörében. Még az elmúlt évben fölmerült, hogy a SZIN idején a résztvevők számára ifjúsági lelkeségély szolgálatot szervezzünk.

— Szegeden működik már telefonos lelkeségély szolgálat: e mellett szükség van még erre?

— A hirtelen megnövekedett tömeg sem mennyiségi, sem minőségi igényeit nem tudja kielégíteni a telefonos lelkeségély szolgálat; a fiatalok nem tudnak létezésé-

ről s nem is alkalmas az oly fontos személyes kontaktus kialakítására. E tényező figyelembevételével szegedi pszichológusok, pszichiáterek bevonásával — társadalmi munkában! — szerveztük meg az ifjúsági lelkeségély szolgálatot, amelyet személyesen és telefonon is igénybe lehet venni az ifjúsági napok ideje alatt. A segélyszolgálat működéséről a SZIN programfüzetében és több száz stencilezett szórólapon keresztül tájékoztattuk a fiatalokat. A lelkeségély szolgálat szakembereinek véleménye szerint, a nagy látogatottság bebizonyította a szolgálat égető szükségességét.

— Hogyan kerültek az időskorúak problémájának a témái a MPN programjába?

— A rendezvénysorozatunknak a „családból” indítottuk. A mai magyar társadalom egyik legsúlyosabb problémája a válságban levő család. A válság okairól és összetevőiről már sok, nálunk illetékesebb fórumon szó esett, ezért mi nem is kívántunk az okok elemzésében elmélyülni. Ellenben, ennek a válságnak két generáció „ésk” leginkább áldozatul az ifjú és az idős korosztály. Az időskorúak esetében sem a gondok okait kutattuk, hanem igyekeztünk összegyűjteni azokata megoldási kísérleteket, amelyek már egyfajta előrelépést fel tudnak mutatni. Mi adtunk először találkozási lehetőséget az országban működő új típusú egészségügyi, szociálpolitikai, közművelődési és gerontológiai modellek szakembereinek találkozására. Első napon az időskor „elméleti”, általános problémáiról szóltak a szakemberek. Többek közt: Ancsel Éva filozófus és dr. Vértés László a Magyar Gerontológiai Társaság főtákará. A második napon a kísérletek vezetői ismertették munkáikat s eredményeit. A harmadik napon, egy országos szinten is egyedülálló fórum keretében, Csongrád megye és Szeged város párt és állami vezetői,

szociálpolitikai, közművelődési, egészségügyi szakemberei és természetesen maguk az érdekeltek között, „szemtől-szembe” a megkezdett feladatok közös átgondolására.

— Az előadások — igen színvonalas művészeti programok is kapcsolódtak.

— Nagy László születésének 60. évfordulója alkalmából a költő grafikaiból, képeiből rendeztünk kiállítást az Aulában. A JATE Klub a Kecskeméti Művésztelep alkotóinak adott otthont. Vendégünk volt L. Kecskés András lantművész, Szabó Csilla zongoraművész, színházi előadás, filmvetítések színesítették még a programjainkat

— Milyen érdeklődés kísérte a kezdeményezéseiteket?

— A vártnál is nagyobb volt a rendezvények látogatottsága — ezt tartjuk legfőbb eredményünknek —, de természetesen ügyünket nagymértékben segítette az a figyelem, amellyel a helyi és országos sajtó, valamint a Magyar Rádió és Televízió megtisztelt bennünket. Meg kell említenem, hogy felmerült az igény, hogy tanácskozásunk anyagából egy kiadványt állítsunk össze, amely a szakemberek s az érdeklődők által is használható kézikönyv formájában jelenne meg.

— Melyek a Szegedi Egyetemi Műhely (SzEM) további tervei?

— Hagományörző módon fejlesztjük tovább eddigi kezdeményezéseinket. A nyári MPN támogató és rendező szerveivel folytatva a megkezdett együttműködést, be akarjuk indítani még ebben az évben a Nyugdíjasok Szabadegyetemét — Szegeden. A műhelytagok munkáiból kiadványokat jelentetünk meg. Mindezeket kívül vannak még terveink, amelyek az újdonságkeresés s az előrelépés igényével fogalmazódtak meg, de ezek a közeli és a távolabbi jövő megteremtéséi legyenek.

LENGYEL ZOLTÁN

Az eseménysorozat vendégei voltak: Ancsel Éva és Molnár Péter

(S. Balogh László felvételei)